

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra profesního a personálního rozvoje

Návrh vzdělávacího programu pro environmentální a odborné vzdělávání v daném regionu

Bakalářská práce

Autor: **Marek Šafra**

Vedoucí práce: doc. PhDr. Radmila Dytrtová, CSc.

2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

.....
.....

vypracoval/a samostatně a použil/a jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědom/a, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění

pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědom/a, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Jsem si vědom/a že, na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

.....

(podpis autora)

V ..... dne .....

Abstrakt

Bakalářská práce na téma "**Návrh vzdělávacího programu pro environmentální a odborné vzdělávání v daném regionu**" je zaměřena na analýzu možností využití naučné stezky či podobných vzdělávacích aktivit spojených s environmentálním vzděláváním v daném regionu ve městě Semily. Na základě zjištěných informací bude vypracován návrh vzdělávacího programu ve formě interaktivní naučné stezky. Závěrečná realizace návrhu bude vyplývat z informací zjištěných z praktické části bakalářské práce a to z dotazníkového šetření přímo ve městě Semily. Součástí bakalářské práce je rozhovor se současným starostou města Semily. Z rozhovoru by mělo být patrné, zda má město o zviditelnění a zvýšení informovanosti občanů zájem a zda by tento návrh bylo ochotno podporovat.

Abstract

The bachelor's thesis "**Design of a training program for environmental and vocational education in the region**" deals with analysis of possibilities of using natural trail or similar educational activities connected with environmental education in region on Semily city. Based on gained information educational program will be produced as a form of an interactive natural trail. Final realization of project will be based on questionnaire survey in city of Semily. Important part of this thesis is interview with current mayor of the Semily city. Interview should answer the question, if the city is interest in raised the knowing of its citizens and also, if the city is willing to support this idea.

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat doc. PhDr. Radmile Dytrtové, CSc za vedení mé bakalářské práce, cenné rady a odborný dohled. Děkuji také Evě Salabové za pomoc při gramatické kontrole práce.

1	Obsah	
1.	Úvod.....	8
1.1	Cíl a metodika práce.....	9
2.	Teoretická část.....	9
2.1.	Environmentální výchova	9
2.1.1.	Historie environmentální výchovy	10
2.2.	Průřezové téma Člověk a životní prostředí v odborném vzdělávání	11
2.2.1	Přínosy k formování a rozvoji klíčových, občanských a odborných kompetencí 12	
2.2.2.	Šest základních tematických celků pro střední odborné školy se zemědělským, lesnickým a příbuzným zaměřením.....	13
2.3	Charakteristika daného regionu - město Semily.....	16
2.3.1	Obecné informace	16
2.3.2	Příroda Semilska	17
2.3.3	Významné osobnosti města Semily.....	18
2.3.4	Turistika v okolí Semil.....	18
2.3.5	Naučné stezky na Semilsku	19
2.4	Naučné stezky	21
2.4.1	Historie naučných stezek.....	21
2.4.2	Význam naučných stezek	21
2.4.3	Druhy naučných stezek podle délky.....	21
2.4.4	Vedení a trasování naučných stezek	22
2.4.5	Charakter stezky.....	23
2.4.6	Povrchy stezek.....	23
2.4.7	Značení naučných stezek.....	26
3	Praktická část	30
3.1.1	Dotazník tvořený pro veřejnost a obyvatele města Semily.....	30
3.1.2	Odkaz na elektronickou podobu dotazníku:	33
3.1.3	Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	34
3.2	Tvorba návrhu naučné stezky městem Semily	39
3.2.1	Základní údaje	39
3.2.2	Zastavení č. 1- Archiv města Semily (počáteční bod).....	40
3.2.3	Zastavení č. 2 - Zámek v Semilech	42
3.2.4	Zastavení č. 3 - Muzeum a pojizerská galerie.....	43
3.2.5	Zastavení č. 4 - Riegrovo náměstí.....	46
3.2.6	Zastavení č. 5 - Kostel sv. Petra a Pavla.....	47

3.2.7	Zastavení č. 6 - Komenského náměstí - Mariánský „morový“ sloup.....	49
3.2.8	Zastavení č. 7 - Sousoší Antala Staška a Ivana Olbrachta.....	50
3.2.9	Zastavení č. 8 - Kulturní Centrum Golf Semily (cílový bod).....	52
3.2.10	Využití návrhu pro veřejnost.....	53
4	Seznam použité literatury.....	54
5	Seznam internetových zdrojů.....	55
6	Závěr.....	57
7	Přílohy.....	58

5. Seznam použitých obrázků a grafů

Obrázek 1 Schéma environmentální výchovy (zdroj: [4])	11
Obrázek 2 Lávka Riegrovy stezky (zdroj: [5]).....	17
Obrázek 3: Semilské vyhlídkové okruhy I. (Zdroj: [7]).....	20
Obrázek 4 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 1	34
Obrázek 5 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 2	34
Obrázek 6 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 3	35
Obrázek 7 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 4	36
Obrázek 8 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 5	37
Obrázek 9 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 6	38
Obrázek 10: Znak města Semily (zdroj: [8]).....	40
Obrázek 11 - Státní okresní Archiv Semily (zdroj: [9])	41
Obrázek 12 Zámek v Semilech (zdroj: [9])	43
Obrázek 13 Muzeum a Pojizerská galerie v roce 1957-(Zdroj:[11]).....	45
Obrázek 14 Muzeum a Pojizerská galerie v roce 2007-(Zdroj:[11])	45
Obrázek 15 Památník Dr. F. L. Riegra - (Zdroj[12])	47
Obrázek 16 Kostel sv. Petra a sv. Pavla (Zdroj:[8]).....	48
Obrázek 17 Mariánský sloup v Semilech (Zdroj:[8]).....	50
Obrázek 18 Sousoší Antala Staška a Ivana Olbrachta (Zdroj:[12])	51
Obrázek 19 Obloukový most přes řeku Jizeru (Zdroj: vlastní)	52
Obrázek 20 KC Golf Semily (Zdroj: [12])	53

1. Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem se rozhodl pro vytvoření návrhu vzdělávacího programu pro environmentální vzdělávání formou naučné stezky. Praktická část bakalářské práce, tedy návrh naučné stezky, by měl sloužit k podání informací, zajímavostí a nových poznatků o městě Semily, místě trasy naučné stezky. Byl bych potěšen, kdyby návštěvníci města, ale také jejich obyvatelé neviděli město jako "každé jiné" bez zajímavých míst s významnou historickou minulostí. Dále bych rád rozšířil povědomí o environmentálních zákonitostech a celkovém správném chování k životnímu prostředí.

Důvodem proč jsem si vybral právě tuto lokalitu, je to, že odsud pocházím a myslím si, že památky a úkazy města jsou nedoceněné a pomocí realizace návrhu mé práce by bylo možné zvýšit zájem a povědomí jak u obyvatel města, tak i u možných turistů.

V první části své práce se věnuji environmentální výchově a vztahu člověka k životnímu prostředí, který je při tvorbě naučných vzdělávacích stezek velice důležitý. Dále si myslím, že základními pravidly environmentální výchovy by si měl projít každý, bez ohledu na zájem o naučné stezky nebo životní prostředí. Dále bude charakterizována vybraná lokalita naučné stezky, tedy Semilsko. V závěru první části bude zmíněna historie naučných stezek, jejich význam a základní pravidla pro jejich tvorbu. V druhé části bude provedena analýza dotazníkového šetření obyvatel Semilsku a na základě dotazníkového šetření bude proveden samotný návrh naučné vzdělávací stezky městem Semily.¹

Všechny grafy a tabulky zpracované v praktické části práce jsou vytvořeny autorem bakalářské práce.

---

¹ Při sběru dat jsem narazil na velice zajímavé rčení, které je velice úzce spjato s přístupem k životnímu prostředí: *"Co řekneš, to zapomenu, co mi ukážeš, to si snad zapamatuji, co sám vyzkouším to mi zůstane"*

1.1 Cíl a metodika práce

Práce bude tvořena z první části jako teoretický text, který se zaměřuje na popis daného regionu (Semilsko), dále základní výklad environmentálního vzdělávání a na závěr popis tvorby a metodiky naučných stezek.

Druhá část práce bude praktický průzkum pomocí dotazníkového šetření, na základě kterého bude vytvořen návrh naučné stezky městem Semily. Mezi základní otázky patří, zda obyvatelé města mají povědomí o naučných stezkách v okolí, zda by o návrh nové naučné stezky měli zájem a také jak by případně měla vypadat.

Cílem práce je vyhodnotit odpovědi respondentů a na jejich základě vytvořit návrh naučné stezky.

2. Teoretická část

2.1. Environmentální výchova

„Předmětem environmentální výchovy je výchovné, vzdělávací a osvětové úsilí, které vede každého z nás ke spoluodpovědnosti za současný i budoucí stav přírody, společnosti a za místo, ve kterém každý z nás žije. Upozorňuje na důležitost šetrného využívání tradičních zdrojů energie a ukazuje smysluplnost alternativních zdrojů energie. Klade důraz na péči o životní prostředí, ale také na problémy lidské civilizace.“ [2]

„Environmentální výchova je chápána jako výchova, která směřuje k souladu člověka s přírodou, s životním prostředím a zasahuje do různých oblastí jeho aktivit. Environmentální výchovu můžeme také chápat jako výchovu k trvale udržitelnému rozvoji.“ [2]

(HAIČMAN)

2.1.1. Historie environmentální výchovy

Datace environmentální výchovy se přiklání k 70. letům 20. století a to v současnosti v severní Americe a západní Evropě. Environmentální výchova vzniká v souvislosti s diskusemi a otázkami ohledně strategie řešení životních problémů. První dokument spjatý s touto výchovou byl sepsán r. 1977 na konferenci v Tbilisi, kde byla sepsána základní definice environmentální výchovy, ze které vycházíme dodnes.

Od uplynuté doby od prvních počátků environmentální výchovy se objevuje řada názorů na to, jak správně a co nejefektivněji tuto výchovu realizovat. První myšlenky vedly k tomu, že podmínkou je co nejdokonalejší znalost o ekologii. Do dnešní doby je v mnoha zemích tato myšlenka stále velmi silně zakotvena, a to i v České Republice.

Mnohé výzkumy ale prokázaly, že tato jednoduchá vazba "znalosti-postoje-chování" je ovlivněna mnohými faktory, přicházejícími v průběhu vývoje a života jedince.

Od 80. let se v severní Americe začíná používat model environmentální výchovy, který staví svůj hlavní pilíř na budování vztahu k přírodě již od raného věku malých dětí, dále porozumění ekologickým principům a s vyšším věkem také rozvíjet výzkumné dovednosti, kde žáci sbírají data, analyzují, vyhodnocují a sami si zvolí své osobní stanovisko a názor na daný problém.

K tomuto modelu existuje řada alternativních výchov a vzdělávání. Již od 90 let se objevuje tzv. výchova k udržitelnému rozvoji, často je braná jako nová moderní vlna environmentálního vzdělávání.

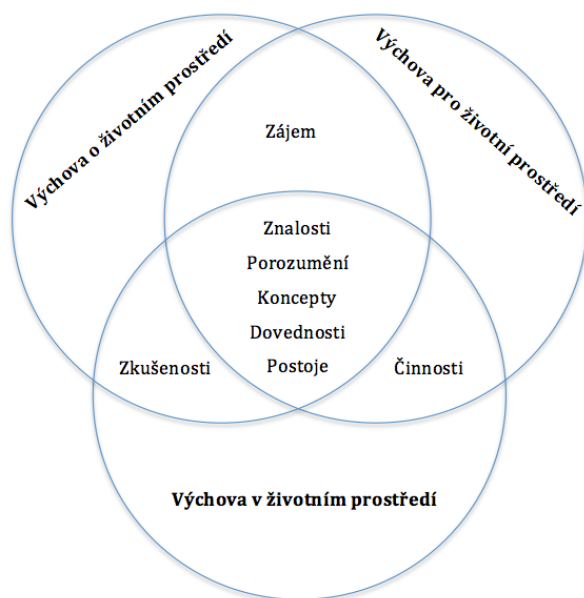
Tato výchova bývá spojena s „větším důrazem na procesní stránku výuky, akčními kompetencemi a místní problematikou“ [1]

(GOŠOVÁ)

Dalšími přístupy, může být také výchova o Zemi, lokální výchova, hlubinně ekologická výchova, environmentální interpretace nebo také globální výchova.

V České Republice je environmentální výuka spojena s pojmem environmentální výuka, vzdělání a osvěta (EVVO).

Obrázek 1 Schéma environmentální výchovy (zdroj: [4])

2.2. Průřezové téma **Člověk a životní prostředí** v odborném vzdělávání

Mezi zásadní vzdělávací rámcové programy spadá také průřezové téma **Člověk a životní prostředí**, jehož součástí je Environmentální výchova. Součástí výuky na všech středních školách, které mají ve svých osnovách předmět ekologie se stává prioritou udržitelnost kvality životního prostředí a výchova odpovídajícího myšlení a odpovědného chování lidí k životnímu prostředí.

Průřezové téma **Člověk a životní prostředí** v odborném vzdělávání, slouží jako nástroj k realizaci environmentálního vzdělávání na rovině všeobecně vzdělávací, tak i v přípravě profesní. Účelem a hlavní funkcí průřezového tématu **Člověk a životní prostředí** v odborném vzdělání je vytvořit u jedince předpoklady šetrného a odpovědného přístupu k životnímu prostředí v souladu s principem udržitelného rozvoje v občanském životě i v budoucím profesním jednání. (Metodika tvorby ŠVP, NÚOV, 2004).

Mezi důležité faktory úspěchu aplikace environmentálních zákonitostí a pravidel patří včasné použití předmětu na jedince. Osobnost a vztah člověka k přírodě se vytváří od narození a během vývoje jedince je proto důležité podat kvalitní výklad tohoto tématu již v prvních sekcích primárního vzdělávání.

„Realizace průřezového tématu „Člověk a životní prostředí“ ve výuce znamená učit se poznání světa a přírodních zákonitostí, pochopení vzájemných souvislostí přírodních i sociálních, učit se zaujímat vlastní postoj k environmentálním otázkám, chápat zásady udržitelného rozvoje, chápat postavení člověka v noosféře, hodnotit sociální chování své i jiných lidí z hlediska ochrany životního prostředí a zdraví, z hlediska produkce a spotřeby, učit se aplikovat poznatky v praxi na bezpečnost práce a ochranu zdraví, přijímat osobní odpovědnost za svoje jednání, aktivně se účastnit ochrany a zlepšování životního prostředí, učit se pracovat s informacemi - umět je získávat a vyhodnocovat.“
(DYTRTOVÁ 2014)

2.2.1 Přínosy k formování a rozvoji klíčových, občanských a odborných kompetencí

Klíčové kompetence

Žáci jsou vedeni k tomu, aby se uměli vyjadřovat, prezentovat svoje názory, argumentovat ohledně otázek životního prostředí. Dále vyhledat informace, které následně zpracují, využívat prostředky informačních technologií a také respektovat názory druhých.

Občanské kompetence

Žáci jsou vedeni k tomu, aby jednali v souladu se životním prostředím odpovědně. Dále, aby tak jednali jak veřejně, tak i ve vlastním zájmu a zájmu svého zdraví a své existence.

Odborné kompetence

Výchova je vedena k tomu, aby žáci byli schopni používat technologické a pracovní postupy, které vedou k vyřešení daného úkolu za předpokladu, že jsou v souladu se životním prostředím. Postupem výuky se formuje jejich vlastní uvědomění a respekt vůči životnímu prostředí.

2.2.2. Šest základních tematických celků pro střední odborné školy se zemědělským, lesnickým a příbuzným zaměřením

I. Úvod - do studia tematického bloku - výsledky

Žák:

- je schopen charakterizovat souvislosti přírodovědných a společenských oborů, při řešení otázek, úkolů a pracovních činností spojených se životním prostředím.
- dokáže pochopit důležitost a podstatu poznatků nabytých
- chápe, a je schopen vysvětlit a objasnit cíl předmětu a vztah člověka k životnímu prostředí
- rozumí termínu environment a je si vědom osobní zodpovědnosti za stav životního prostředí

II. Podmínky života na Zemi - výsledky

Žák:

- je schopen vysvětlit a popsat vznik Země, ontogenetický vývoj, charakterizuje stavbu planety a pracuje s poznatky z geologie.
- pracuje s poznatky z biologie a pomocí nich vysvětlí význam sluneční energie pro život na Zemi, pomocí znalostí z fyziky pracuje s vlastnostmi světla a jeho vlastnostmi (frekvence, vlnová délka, druhy záření).
- rozumí problémům ozonových děr, skleníkového efektu a dalším globálním problémům.
- dokáže pracovat s meteorologickými informacemi a pomocí nich charakterizuje klima a změny v klimatu v důsledku globálních problémů jako např. znečišťování živ. prostředí apod.

- zná koloběh atmosférického děje a s tím spojený malý a velký hydrologický cyklus.
- chápe význam pedologie a všechny jeho složky, jako jsou: půdotvorný proces, klasifikuje půdní druhy, popíše rozšíření půd, stavbu půdy a uvede příklady devastace půdy

III. **Základy ekologie** - výsledky

Žák:

- chápe a je schopen vysvětlit pojem ekologie jako vědy a všechny její souvislosti mezi prostředím a organismy
- vysvětlí základní ekologické pojmy, např. biodiverzita, sukcese, biom, tolerance a další
- je schopen na základě dosavadních znalostí rozmístit organismy do vhodného prostředí, biotické a abiotické faktory
- strukturovaně popíše pojem populace

IV. **Člověk a prostředí** - výsledky

Žák:

- dokáže charakterizovat dané životní prostředí v historických etapách a vývoje společnosti
- aplikuje získané poznatky učiva ekologie na vývoj lidské populace, dokáže uvést příklady zvyšování životních nákladů a jejich dopad na neobnovitelné přírodní zdroje na základě znalostí získaných z učiva zeměpisu
- zná hygienické požadavky člověka (jako jsou např. osvětlení, hluk apod.) a případné dopady na lidský organizmus ve špatných životních podmínkách, zná základní zásady správného životního stylu a jsou mu známá rizika spojená s užíváním návykových látek

- má přehled o kvalitě potravin v závislosti na způsobu jejich produkce, (např. je schopen popsat rozdíly chovu v ekologickém výběhu, ve volném výběhu, v halách nebo v klecích)

V. **Environmentální problémy - výsledky**

Žák:

- zná problematiku spojenou s otázkami o šetření energie
- je sám přesvědčen o prospěšnosti a efektivitě třídění odpadu a uvede příklady nakládání s odpady v celosvětovém měřítku
- je si vědom globálních problémů a potřebě je řešit a přistupovat k nim s maximální důležitostí
- ví, které látky jsou nežádoucí (cizorodé) k životnímu prostředí a lidskému životu a uvede jejich příklady

VI. **Řešení environmentálních problémů a udržitelnost rozvoje - výsledky**

Žák:

- dovede vysvětlit důležitost ochrany životního prostředí v oblastech znečištění ovzduší, povrchových i spodních vod, půdní eroze a další
- je schopen identifikovat chráněné krajinné oblasti a území, určí jejich polohu a charakterizuje správné chování v těchto oblastech
- má vybudovanou orientaci v právních normách a předpisech spojených s ochranou přírody a mezinárodní spoluprací v ochraně životního prostředí

2.3 Charakteristika daného regionu - město Semily

„Město Semily se rozkládá v hlubokém údolí u soutoku Jizery s Oleškou na severní hranici Českého ráje. Řeka Jizera a její přítoky se ve svém horním toku, označovaném také jako horní Pojizeří, hluboce zařezávají do zvlněné pahorkatiny západního Podkrkonoší. Svou výmolnou činností trvající tisíce let ji výrazně modelují.“ (1)

(PROKEŠ)

2.3.1 Obecné informace

„Semily jsou součástí libereckého kraje a od roku 1850 byly a nadále okresním městem jsou“ (1)

(PROKEŠ)

Počet obyvatel od r. 1850 kolísal okolo 9000 a tím pádem město spadalo mezi města menší. Až r. 1938 došlo ke spojení vlastních Semil s Podmoklicemi a samostatnými obcemi a osadami zvanými: Bítouchov, Nouzov a Spálov a později také Benešovem u Semil, Chuchelnou, Bořkovem a Slanou. S těmito připojenými obcemi čítá město s aglomeracemi 12 tisíc obyvatel.

Průmysl se velice hojně rozrostl v 19. století, kdy sílu řeky využívaly převážně textilní závody "Hybler", ale také dřevozpracující společnost Rakmily, díky které si město vysloužilo přívlastek: "město pohřebního ruchu". Dalším důležitým bodem je železniční spojnice Pardubice - Liberec a její uvedení do provozu r. 1859. V dnešní době většina průmyslové výroby města zcela zanikla a tím pádem zanikly i stovky pracovních míst pro místní obyvatele.

Město je velice významným kulturním a společenským střediskem. Obyvatelé a další návštěvníci mají možnost navštívit pořady a události v kulturním centru Golf, výstavy v městském muzeu a Pojizerské galerii a také program nabízející Archiv města Semily.

2.3.2 Příroda Semilska

„Krajinný typ Semilska je nesmírně pestrý. V okolí města se prolíná několik geologických jednotek. V dávné minulosti ho utvářela tektonicko sopečná činnost podél lužického zlomu, kterým byl zformován ještědsko-kozákovský hřbet.“

Krajinu spravuje velice zachovalá Chráněná krajinná oblast Český ráj. Několika významným vrchům vévodí monumentální vulkán, "bájný bohatstvím drahých kamenů" proslulá hora Kozákov (744 m n. m.). Mezi další geologické perly Semilska patří Bozkovské dolomitové jeskyně zpřístupněné od r. 1969.

Unikátním úkazem a také velkou inspirací pro tvorbu této práce je naučná Riegrova stezka údolím Jizery. Její trasa vede ze Semil do vesnice Podspálov. Slavnostní otevření této stezky proběhlo r. 1983 a od této doby byly na stezce provedeny nesčetné úpravy, opravy a modernizace, např. v podobě nových informačních tabulí, které podají návštěvníkům bohaté informace o flóře i fauně skýtající se v okolí stezky.

Obrázek 2 Lávka Riegrovy stezky (zdroj: [5])

2.3.3 Významné osobnosti města Semily

Ačkoli město Semily nepatřilo, ani do dnešní doby nepatří mezi velká města, bylo rodištěm několika významných osobností a to zejména politických účastníků a umělců, dále bylo město navštěvováno osobnostmi nesoucí velká jména, např. 1. prezident Československa, zvaný prezident osvoboditel, Tomáš Garrigue Masaryk.

Během r. 1848 byl velice významným politikem nejen v Čechách, ale také v celém Rakousku semilský rodák Dr. František Ladislav Rieger (1818-1903), vůdce staročechů.

„Riegrův velký a bohatý mlýn se stal místem pravidelného setkávání semilských vzdělanců, ba občas i významných osobností buditelů našeho národa (A. Marek, J. Jungmann, J. K. Tyl a další)“ (1)

Mezi lety 1858-1860 pobýval na semilském hořejším náměstí tchán Dr. F. L. Riegra, politik František Palacký. Po smrti matky prodal Riegrův mlýn a to mu v Semilech nebylo odpuštěno.

Dalším velkým semilským jménem je JUDr. Antonín Zeman, pracující pod literárním pseudonymem Antal Stašek. V Semilech si otevřel advokátní kancelář a s manželkou Kamilou Schönfeldovou koupili dnešní semilské muzeum. Jejich potomkem byl významný spisovatel Ivan Olbracht.

2.3.4 Turistika v okolí Semil

Jak již bylo zmíněno výše, v okolí města Semily se nachází nespočet turistických i cykloturistických stezek a cest, které spojují město s řadou atraktivních míst v blízkém okolí.

Mezi nejnavštěvovanější turistické cíle patří bezpochyby pověstmi opředená hora Kozákov (744 m n. m.). Své návštěvníky láká zejména dalekým rozhledem po Českém ráji a jeho okolí, který obsahuje České středohoří a Podještědí, Ralsko, Ještěd, celé Krkonoše, Tábor a dominantu Českého ráje Trosky. Za příznivého počasí je možné vidět i pražské věže a horu Říp. Pod horou Kozákov se nachází proslulý Votrubcův melafyrový lom (naleziště kozákovských drahých kamenů), kde má každý návštěvník možnost navštívit muzeum vedené samotným panem Votrubcem. Muzeum nabízí

výstavu veškerých odrůd z Podkrkonoší, jako jsou např. achát, jaspis, ametyst, křišťál a další.

Další dominantou semilského okolí je vesnice Bozkov, která se chlubí proslulými Bozkovskými dolomitovými jeskyněmi, které byly vytvářeny korozivní činností podzemní vody v těsné blízkosti vápnitých dolomitů. K vidění jsou zde křemenové římsy, lišty a síťové či plástevnaté struktury.

Dnes jsou vodou zaplaveny pouze nejnižší části jeskynního systému a tvoří zde až 14 m hluboká podzemní jezera, která jsou považována za největší v Čechách. „V r. 2005 byl do prestižní sítě evropských geoparků organizace UNESCO zařazen Geopark Český ráj. Geopark vedle území vlastní CHKO Český ráj, zahrnuje také Semily s jejich blízkým okolím a část okresu Jablonec nad Nisou.“ (PROKEŠ)

2.3.5 Naučné stezky na Semilsku

Semilské turistické informační středisko, společně s radnicí města Semily vytvořili v roce 2010 první ze tří etap projektu, nesoucí název Semilské šlápoty. Tato třídílná brožura slouží jako průvodce zajímavými místy v okolí města.

- První díl - Žlutá stopa „ze Semil až na Moravu“ (bezbariérová)
- Druhý díl - Modrá stopa „Na rozhlednu Járy Cimrmana“
- Třetí díl - Zelená stopa - „Nevšední rozhledy“

Všechny trasy se dají libovolně zkracovat či prodlužovat dle libosti účastníků, či jejich fyzické kondice.

1) „ze Semil až na Moravu“

Trasa vede ze Semil a končí u 14 pomocníků (vyhlídka na okraji města). Stezka je kompletně bezbariérová, délka trasy je 10km - náročnost střední.

2) „Po stopách Járy Cimrmana“

Počáteční bod trasy je radnice města, cílový bod je kostel sv. Petra a Pavla v Semilech. Stezka nepatří mezi bezbariérové a její délka je 7,5 km - náročnost střední

3) „Za nevšedními rozhledy“

Počátečním bodem je turistické a informační centrum, okruh končí u Muzea a Pojizerské galerie v Semilech. Tato stezka také není bezbariérová a její délka je 6,5 km - náročnost střední

Obrázek 3: Semilské vyhlídkové okruhy I. (Zdroj: [7])

Český ráj Tipy na výlety

Semilské vyhlídkové okruhy

Semilsko I. NA ROZHLEDNU JÁRY CIMRMANA – 6 km II. ZE SEMIL AZ NA MORAVU – 9 km

I. SEMILY – Kožtofrank, Jilovecká (0,5 km) – Nouzov, rozhl. Járy Cimrmana (3 km) – Nouzovská kaple, noc. (3,5 km) – SEMILY (6 km)
TRASA JE ZNAČENA MODRYMI STOPAMI.

II. SEMILY – Bitouchov (2 km) – Morava, noc. (4,5 km) – Sejkorská kaple (6,5 km) – U čtrnácti pomocníků (8,5 km) – SEMILY (9 km)
Z Bitouchova po cyklotrase 4378 | TRASA ZNAČENA ŽLUTÝMI STOPAMI.

Sportovní centrum Semily
 Sportovní centrum Semily

Přítelkářská dílna, Semily
 Přítelkářská dílna, Semily

SEKJORSKÁ KAPLIČKA
 SEKJORSKÁ KAPLIČKA – první písemná zpráva z r. 1352 se týká kostela, proto se soudí, že Semily existovaly již dlouho předtím. Město bylo v minulosti z větší části dřevěné, ale postihlo je několik ničivých požárů, takže se z historické zástavby mnoho nezachovalo. Semily prošly obdobím rozvoje obchodu, řemesel, drobné výroby a nakonec i průmyslu vyznačujícího silý leky. Pozůstatkem tohoto období je i rozlehlý komplex Schmittovy textilky při Jižele. K zajímavostem ve městě patří Mariánský sloup z r. 1738 (sousoší Panny Marie, sv. Jana Evangelisty, sv. Jana Křtitele a sv. Jana Nepomuckého), novoro- mářský kostel sv. Petra a Pavla z poč. 20. stol. (výhled), nová budova Městského úřadu, vzniklá přestavbou továrny (Stavba roku 2006), Muzeum a Pojizerská galerie, kostel sv. Jana Křtitele na Kožtofranku (pů- vodně dřevěný, na kamenný kostel přestavěn r. 1723, postavený na místě středověké tvrze katol. menšinou na konci 16. stol., zachoval se zvon s letopočtem 1590), roubené chalupy v Jilovecké ulici (poslední dochovaná památka původní zástavby města, pocházejí z přelo- mu 19. a 20. stol., obývali je drobní řemeslníci, dělníci a domkáři). V jedné z těchto chalup lze navštívit uni- kulární přítelkářskou dílnu. Všechny tři domy jsou pojizer- ského typu a pro svou neporušenost mají mimořádnou hodnotu, jsou kulturní památkou. [1]

ROZHLEDNA JÁRY CIMRMANA – nejvyšší rozhledna od největšího z Čechů je v Nouzově u Semil. Architek- tem a otcem nápadu na vybudování tohoto díla je Jára Cimrman. Nacházíme se totiž v kraji, kde se dlouhou dobu zdržoval.

BITOUCHOV – poprvé zmíněn r. 1461, patří nejprve k rohozeckému panství, od pol. 16. stol. k Semilům. Rozvoj textilního průmyslu koncem 19. stol. přinesl rychlý růst počtu obyvatel. Zvonice s bílou krytou špi- delem z r. 1812 je rázovitou památkou lidového stavi- telství.

SEKJORSKÁ KAPLIČKA – barokní vyklenková kaple Panny Marie Bolestné z konce 17. stol., jejíž jméno je prý spojeno se zblázněním, které zažila Polyvena Des Fours, když se z místa, kde kaplička dnes stojí, podí- vala k Bozkovu, aby spatřila kostelík, na jehož stavbu věnovala hodně peněz (svému kočmu zavekla „Sjokoro oto!“). Ve starých mapách bylo toto místo označováno Na sejkovi (sejk znamená cip), což je jiný výklad půvo- du jména kapličky. V minulosti se stala poutním mís- tem. Nedaleko je Masarykova vyhlídka – místo, odkud se na Kozákov, Bozkov i na část Křínové díval prezident T. G. Masaryk při své návštěvě Semilka.

U ČTRNÁCTI POMOČNÍKŮ – kaplička zasvěcená čtrnácti svatým pomocníkům v nouzi, kteří byli vyob- razeni na její stěně (Achatius, Barbara, Blažej, Cyril, Diviš, Erasmus, Eustach, Jiří, Jiří, Kateřina Alexandř- ská, Kryštof, Markéta, Pantaleon a Vít). Malba je značně poškozena. U kapličky jsou čtyři památné stromy – lipy srdčité, staré 150 let.

SEJKOVSKÁ KAPLIČKA – barokní vyklenková kaple Panny Marie Bolestné z konce 17. stol., jejíž jméno je prý spojeno se zblázněním, které zažila Polyvena Des Fours, když se z místa, kde kaplička dnes stojí, podí- vala k Bozkovu, aby spatřila kostelík, na jehož stavbu věnovala hodně peněz (svému kočmu zavekla „Sjokoro oto!“). Ve starých mapách bylo toto místo označováno Na sejkovi (sejk znamená cip), což je jiný výklad půvo- du jména kapličky. V minulosti se stala poutním mís- tem. Nedaleko je Masarykova vyhlídka – místo, odkud se na Kozákov, Bozkov i na část Křínové díval prezident T. G. Masaryk při své návštěvě Semilka.

U ČTRNÁCTI POMOČNÍKŮ – kaplička zasvěcená čtrnácti svatým pomocníkům v nouzi, kteří byli vyob- razeni na její stěně (Achatius, Barbara, Blažej, Cyril, Diviš, Erasmus, Eustach, Jiří, Jiří, Kateřina Alexandř- ská, Kryštof, Markéta, Pantaleon a Vít). Malba je značně poškozena. U kapličky jsou čtyři památné stromy – lipy srdčité, staré 150 let.

Sdružení Český ráj – organizace cestovního ruchu | Antonína Dvořáka 335, 511 01 Tamov | tel.: +420 481 340 253 | e-mail: info@cesky-raj.info
 Vydáno Sdružením Český ráj v roce 2012.

www.cesky-raj.info **ČESKÝ RÁJ**

2.4 Naučné stezky

2.4.1 Historie naučných stezek

První zaznamenaná naučná stezka na území České republiky vznikla na počátku 40. let 20. století a to na Krásnolipsku pod vedením místního rodáka Rudolfa Köglera. Významnější rozvoj a budování naučných stezek obsahující již informační panely a ukazatele nastává od 60. let. Hlavním iniciátorem byl Jan Čeřovský, který se inspiroval v tehdejší Anglii, NDR, ale také u tištěného průvodce českého paleontologa a univerzitního profesora Bedřicha Boučka, ve kterém byly v mapách zakresleny body a číslované zastávky. Dalšími naučnými stezkami byly Šumava, Medvědí vrch a Obří důl v Krkonoších. Specializované značení turistických cest se začalo používat od r. 1967 Svazem turistiky ČSTV.

V dnešní době čítá počet naučných stezek v ČR více než 400. Samozřejmě není pravidlem, že každá naučná stezka je kvalitně zpracována a je vždy pro okolí přínosem. Kvalitní naučná stezka by měla zaujmout a probudit zájem o ochranu přírody, interpretovat návštěvníkům to, co není na první pohled zřejmé a také vytvářet vztah k předkládaným tématům.

2.4.2 Význam naučných stezek

Naučná stezka by neměla být pouze výkladem či „katalogem přírodnin“. Měla by poukazovat na momenty historického vývoje přírody a krajiny, dále ukazovat vzájemné vztahy v přírodě. Naučná stezka by sice měla být zpracována experty a specialisty, ale na takové odborné úrovni, aby byla porozuměna i běžným člověkem, bez environmentálních a biologických znalostí, či vzdělání. Naučná stezka by měla v návštěvníkovi vzbudit zájem o přírodu, případně tento zájem posílit. Jedna z hlavních funkcí naučných stezek je poukázat na zásah člověka do přírody a jaké zásady jsou k prospěchu pro životní prostředí a jaké jsou na škodu.

2.4.3 Druhy naučných stezek podle délky

Podle délky trasy naučné stezky rozlišujeme tři kategorie:

- 1) Krátké trasy - délka trasy je maximálně do 5 km. Jsou obsahově bohaté, a zpravidla okružní.
- 2) Středně dlouhé trasy - vzdálenost trasy se pohybuje od 5 - do 15 km. Většinou mají jiné výchozí místo a také jiný cíl, ale mohou být i okružní.
- 3) Dlouhé trasy - jejich délka přesahuje 20 km. Zpravidla jsou rozděleny na etapy a mají vlastivědně turistický charakter.

2.4.4 Vedení a trasování naučných stezek

Tuto situaci popisuje ve své práci ing. XXX a svými poznatky navazuje na vědecký výzkum doktora Staňka.

Naučné stezky jsou vedeny a budovány nejen v krajinách (extravilánech), ale také v okolí měst či přímo v nich (v intervilánech). Nejmenší celky, které naučné stezky zahrnují jsou např. botanické zahrady, parky apod. Veškeré území jsou v dnešní době protkány velice hustou sítí cest, pěšin a komunikací, proto je důležité tyto možnosti využít a nezahlcovat území cestami novými. Velkou výhodou při práci se stávajícími cestami pro trasování naučné stezky, je vyhnout se s případnými problémy při schvalování projektu a to např. se stavebními úřady, odbory dopravy, správou lesů, odbory ochrany přírody, či vlastníky pozemků.

Mezi lesní cesty, v souvislosti s mimo produkčními funkcemi lesa a to zejména rekreační funkcí spadají všechny lesní cesty, tedy zpevněné i nezpevněné, katastrované i nekatastrované, ale i zřetelné přibližovací linky, či svážnice. Jsou to cesty, na kterých nemůže dojít k poškození lesního porostu ani půdního povrchu jízdou na kole, na koni, na lyžích nebo na saních.

Vyznačenými trasami se rozumí např. trasy vyznačené pro daný účel (např. pro jízdu na koních), stezky značené turistickými značkami nebo jiným způsobem (např. informační tabule pro turistické stezky).

Při tvorbě, vedení a trasování naučných stezek je podmínkou dodržovat a respektovat určité zásady a postupy.

Nejdůležitější zásadou je mít na paměti a dokonale ovládat majetkové poměry na plánované trase. Tzn. zakreslení plánované trasy a také zajištění všech pozemkových parcel do katastrálních map.

Ideálním stavem je, když všechny pozemkové parcely, které se na trase naučné stezky vyskytují, jsou v majetku zřizovatele naučné stezky. Tím se překážky při vedení a trasování sníží na minimum. Pokud je stezka vedena po účelové nebo místní komunikaci, je nutné respektovat platné technické podmínky o provozu pozemních komunikací a také legislativní předpisy. Je nutné myslet i na handicapované návštěvníky, tzn. povolené podélné sklony pro vozíčkáře, či vedení hmatových pásů pro nevidomé. Zpracování návrhu nového zpevněného úseku je vhodné nechat na autorizované osobě v projektování pozemních komunikací, či polních a lesních cest.

2.4.5 Charakter stezky

Charakter stezky je velice důležitý při zaujetí zájmu o stezku daného návštěvníka. Cílem by nemělo být pouze poučení, či získání nových informací, ale také možnost vnímat estetické hodnoty území. Každá cesta by měla mít co nejvíce přirozený tvar, protože velmi vlnité nebo lomené cesty jsou nepřirozené, naopak pouze přímá trasa bez jakéhokoli zvlnění je nezajímavá a fádní. Mírně zvlněný charakter zvyšuje vizuální zajímavost stezky a více spleťtý charakter vegetace dodává návštěvníkům pocit větší pestrosti a tajemna při návštěvě dané stezky. Všechny kroky při stavbě nových cest musí být předem důkladně promyšlené a navrhované v souvislosti s okolní vegetací. Návštěvníci nejvíce ocení přirozenou tvář stezky, tím pádem by se nově budované cesty neměly jevit jako násilné prvky. Charakter stezky by měl respektovat rysy okolní krajiny a také použitý materiál by měl být volen v souladu s okolím daného místa.

2.4.6 Povrchy stezek

V souvislosti s projektováním naučných stezek by měla být zmínka o povrchu stezek. Toto téma je velice obsáhlé a není proto předmětem této práce. Nicméně si myslím, že

je vhodné se alespoň stručně zmínit a popsat výhody, či nevýhody povrchů naučných stezek.

Návrh materiálů povrchu stezky závisí na:

- estetické slučitelnosti s místem
- počtu návštěvníků
- vlastnosti podkladu (myslet na bezpečnost naučné stezky)
- finanční náročnost (nepřekročit finanční plán)

Asfalt (živice)

- velkou výhodou je minimální údržba tohoto povrchu
- nevýhodou může být nepřirozený vzhled po estetické stránce, lepkavost při vysokých teplotách, vysoké pořizovací náklady, náchylnost k praskání
- doporučuje se nechat zarůst okraje cest vegetací pro vytvoření přirozenějšího vzhledu

Zámková dlažba

- výhody: široký rozsah využití, povrch je vhodný jak pro pěší, tak pro cyklisty i invalidní vozíky, poměrně příznivá cena
- nevýhody: povrch je nevhodný pro použití do přírody, nutnost vkládat odvodňovací prvky
- doporučení: před položením dlažby je důležité důkladně připravit lože pro pokládku, aby nedocházelo k propadávání dlaždic

Dlažební kámen

- výhody: široký rozsah využití, na pohled atraktivní povrch, umožňuje vsakování vody mezi spáry
- nevýhody: velmi vysoká cena a náročnost při pokládce kamene, povrch je nevhodný pro invalidní vozíky, ale i pro cyklisty
- doporučení: při pokládce používat vibrační zařízení, z důvody lepšího usazení kamene

Drcené kamenivo

- výhody: materiál je v porovnání s ostatními levný, velmi dobře propouští vodu, vypadá poměrně přirozeně v prostředí přírody
- nevýhody: povrch stezky je hlučný (špatné při pozorování divoké zvěře), špatně přístupný pro invalidní vozík
- doporučení: vytvoření dostatečně velké vrstvy kameniva, aby nedocházelo k prorůstání plevelnými rostlinami

Dřevěné štěpky

- výhody: velice přirozený vzhled, velmi jednoduché použití
- nevýhody: vyžaduje postupné doplňování, při špatném odvodnění může být povrch vlhký až promáčený, užší rozsah použití
- doporučení: je vhodné používat štěpky z tvrdého dřeva

Drcená kůra

- výhody: měkký povrch, přirozený vzhled v přírodě, příjemná vůně kůry, dostupná v blízkosti pil
- nevýhody: velice brzy se rozkládá, pro chodce či běžce není vhodná
- doporučení: vhodná v suchých oblastech

Travnatý povrch

- výhody: v otevřených oblastech esteticky přitažlivý a příjemný vzhled

- nevýhody: omezené sezónní použití, vyžaduje časté úpravy ploch, vyžaduje dobu pro regeneraci
- doporučení: používat tam, kde je umožněna doba pro regeneraci

Přírodní povrch

- výhody: minimální údržba ploch, velice přirozený vzhled
- nevýhody: při špatné péči o povrch může dojít k zárůstu vegetací z okrajů cest, případnému zániku cesty
- doporučení: používat vhodné a viditelné značení

Prkenný a povalový chodník

- výhody: možnost překonání nestabilních lokalit, příjemný přirozený vzhled
- nevýhody: omezené použití, vyšší cena a pracnost při výstavbě, nutná údržba
- doporučení: používat citlivě zejména ve vztahu k okolní krajině

Povrchová úprava komunikací pro provoz cyklistů a chodců musí odpovídat architektonickému řešení celého prostoru a také předpokládanému provozu. Kvalita a charakter dané komunikace závisí na jejím využívání a musí vyhovovat potřebám cyklistů, pohybu chodců, invalidních vozíků a dětských kočárků a musí také vyhovět provozu údržbových vozidel a mechanismu komunálních služeb.

Při projektování stezky je velice důležité brát ohledy na různé fyzické schopnosti účastníků. Je nutné se zamyslet i nad provozem pro handicapované účastníky a vytvořit ideální podmínky pro jejich pohyb po stezce, jako jsou např. vodící desky pro zrakově postižené, či zpevněné povrchy pro vozíčkáře.

2.4.7 Značení naučných stezek

Je zcela patrné, že každá naučná stezka musí odpovídat kvalitnímu a přehlednému značení z důvodu dobré orientace návštěvníků. Sám jsem byl svědkem špatného značení turistických cest v Osadě Orle v Jizerských horách a celkový dojem z překrásného místa může být velice rychle negativně ovlivněn.

Značka je také nástroj, který komunikuje s návštěvníkem a nepopisuje mu pouze zajímavá místa a body trasy, ale také ho usměrňuje a pomocí různých zákazů a příkazů chrání krajinu v okolí naučné stezky.

Použití značek

Výhody:

- pro návštěvníky jsou značky uživatelsky příjemné a jednoduché - návštěvníci si sami vyberou jaké informace budou, či nebudou číst
- značky vedou ke vzdělávání - pokud je lokalita navštěvovaná, tak jsou účastníci pomocí značek zásobováni informacemi, novými poznatky a vědomostmi
- značky jsou úsporné - na první pohled se může zdát, že výstavba nového značení může být nákladná, tak uvážená počáteční investice je vykoupena vzhledem a dlouholetou funkčností

Nevýhody:

- značky nejsou vždy estetické - mohou zasahovat do krajiny, či obrazu města
- značka nenahradí dobrého průvodce - značka nedovede reagovat na spontánní události, či zodpovídat návštěvníkovi otázky
- značky nemohou poskytnout dlouhé, či komplikované informace - většina návštěvníků nebude ochotna číst značky s dlouhými textovými zprávami, rozsáhlými myšlenkami a technickými popisy

Dle účelu rozlišuje značení na:

- informační značení
- orientační značení
- výkladové panely

1) Informační značení

Informační značení slouží zejména k poskytování pokynů, tvorbu reklamy, identifikaci, varování a také pravidla nebo zákazy. Každá značka představuje jednotlivou zprávu (např. "Vítejte v chráněné krajinné oblasti").

Běžně používané informační značky používané v přírodních a kulturních oblastech zahrnují :

- příkazové a zákazové značky
- dopravní značky
- výstražné značky

2) Orientační značení

Hlavní funkcí orientačního značení je usnadnění orientace a vedení účastníka po trase. Umožňují mu rozhodovat se a plánovat další kroky. Pomocí zvukových, vizuálních, či hmatových záchytných bodů účastník nalezne cestu neznámými místy. Efektivní orientační systém by měl využívat nejen značení, ale také osvětlení, architektury a krajinných prvků místa.

Cíl orientačního značení je pomoci návštěvníkovi dostat se bez problémů a s maximálním pohodlím z bodu A do bodu B.

Způsob značení tras je doporučený normami ČSN 01 8025 Turistické značení, ČSN 01 8026 Veřejné značení o lyžařských dráhách a vlecích ČSN 01 8027 Značení sjezdových a běžeckých lyžařských tratí a tras.

Prvky orientačního značení:

- pásové a tvarové značky
- směrové značky
- vstupní tabule
- orientační mapy

3) Výkladové panely

Hlavním cílem výkladových panelů je poskytnutí informací o zajímavostech, o zdrojích nebo o místě. Hlavní smyslem je vést účastníky k objevování nových významů a souvislostí. Obsahují mnoho různorodých informací a měly by sloužit ke snadnému vzdělávání účastníků. Výkladový panel by měl obsahovat logo a název stezky (v horní části) a ve středu výklad doplněný o obrázkový materiál. Informace nebo výklad by měl být zajímavý, stručný a citlivý. Vytvořit stručný a zajímavý příběh je v tomto případě mnohem vhodnější, než uvádění holých faktů. Výklad by měl být doplněn o vhodné fotografie a grafické kresby, pro lepší představení čteného obsahu. Je často uváděno, že vhodně zvolený obrázek nahradí tisíc slov. Toto tzv. klišé je u výkladových značek a panelů více než pravdivé. Výkladový panel může také obsahovat stručnou přehlednou mapku, číslo zastavení na trase, informace o správci, partnerech projektu, realizační firmě a roku realizace.

Grafická úprava panelu by měla být maximálně poutavá, použité materiály by měly odpovídat charakteru okolí místa a celkově vytvořená podle jednotného vizuálního stylu. Efektivnost panelu závisí na rychlé a dramatické komunikaci s návštěvníkem. Sám návštěvník musí mít při čtení panelu pocit, že se jedná o nejlepší výklad o daném místě.

Pravidlo 3-30-3:

Většina návštěvníků stráví čtením výkladového panelu pouze několik vteřin, a proto je možné využít pravidlo 3-30-3, které je velmi efektivní metodou jak uspořádat dané informace

3 vteřiny - tato informace obsahuje zejména název a poutavý obrázek, tento čas využívá většina návštěvníků

30 vteřin - podávané informace jsou obvykle rozvrženy na 1 až 2 odstavce, návštěvníci zaujetí první informací stráví u panelu i 30 vteřin

3 minuty - návštěvníci, kteří jsou pro místo zaujetí, stráví čtením i 3 minuty, obsah informací je rozsáhlejší, vyskytují se zde i grafiky obvykle menší velikosti

3 Praktická část

3.1.1 Dotazník tvořený pro veřejnost a obyvatele města Semily

Pomocí dotazníkového šetření bude zjištěno:

- jaké mají respondenti znalosti ohledně environmentální problematiky v Semilech
- jaké mají povědomí o současných možnostech navštívení naučných stezek ve městě a okolí
- jaké body by dle jejich názoru měla naučná stezka obsahovat
- zdali mají zájem o vytvoření nové naučné stezky městem Semily
- jak dlouhá by naučná stezka měla být a jaký charakter by respondentům vyhovoval

Návrh naučné stezky městem Semily

Milí respondenti!

Jmenuji se Marek Šafra, jsem studentem České zemědělské univerzity v Praze (ČZU) a studuji obor poradenství v odborném vzdělávání (POV).

Obracím se na vás s prosbou o zamyšlení se nad několika níže uvedenými otázkami. Sběr informací bude sloužit jako podklad potřebný k napsání bakalářské práce.

Tématem je „Návrh vzdělávacího programu pro environmentální a odborné vzdělávání v daném regionu.“

Dotazník je zcela anonymní.

S pozdravem,

Marek Šafra

Otázka 1.

- Vaše pohlaví:
Zakroužkujte jednu ze dvou možností

- a) Muž
- b) Žena

Otázka 2.

- Kolik let žijete v Semilech?
Zakroužkujte jednu z nabízených možností

- a) Více jak 20 let
- b) 10 - 20 let
- c) 5 - 10 let
- d) méně jak 5 let
- e) nežijí v Semilech

Otázka 3.

- Nachází se v Semilech, případně v okolí města možnosti navštívit naučnou stezku?
Zakroužkujte jednu z nabízených možností

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

Otázka 4.

- Měli byste zájem, aby v městě Semily vznikla nová naučná stezka?
Zakroužkujte jednu z nabízených možností

- a) ano
- b) ne

c) nevím

Otázka 5.

- Jaká místa v okolí Semil by podle Vás v nové naučné stezce neměli chybět?
Zakroužkujte jednu, nebo více z nabízených možností, v odpovědi pod písmenem i) je možné dopsat vlastní místa dle vašeho uvážení
  - a) Riegrovo náměstí
  - b) Sousoší Antala Staška a Ivana Olbrachta
  - c) Městská knihovna
  - d) Kulturní dům Golf
  - e) Nový most přes řeku Jizeru
  - f) Městský archiv
  - g) Kostel sv. Petra a Pavla
  - h) Morový sloup
  - i) Další místa:.....

Otázka 6.

- Jak dlouhá by podle Vás naučná stezka měla být?
Zakroužkujte jednu z nabízených možností
  - a) Méně jak 3km
  - b) 3 - 5km
  - c) 5-10km
  - d) více jak 10km

Otázka 7.

- Jaké přínosy by podle Vás naučná stezka městem Semily měla pro město a obyvatele?
Zakroužkujte jednu, nebo více z nabízených možností, v odpovědi pod písmenem e) je možné dopsat vlastní přínosy dle vašeho uvážení

- a) Obohatí mladou generaci o nové poznatky
- b) Zviditelní celé město
- c) Zvýší turistický zájem o město
- d) Bude sloužit jako dobrý příklad pro jiná města
- e) Jiné přínosy:

Otázka 8

- Uvítali byste interaktivní úkoly pro mladé návštěvníky naučné stezky?

Zakroužkujte jednu, z nabízených možností

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

Práce s dotazníkem, bude probíhat po nasbírání dostatečného počtu respondentů.²

3.1.2 Odkaz na elektronickou podobu dotazníku:

Elektronický dotazník (survio)

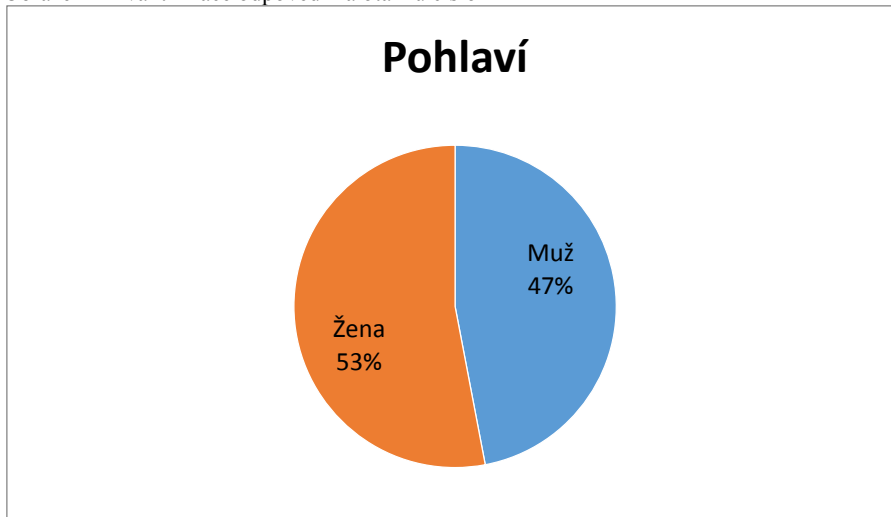
²U každé dotazníkové položky bude vysvětlen její význam (k čemu daná položka slouží) a poté na základě odpovědí respondentů vysvětlen její přínos a význam pro tvorbu návrhu naučné stezky městem Semily.

Po nasbírání min. počtu 100 respondentů, bude provedena analýza odpovědí ke každé dotazované položce.

3.1.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Otázka 1: Vaše pohlaví

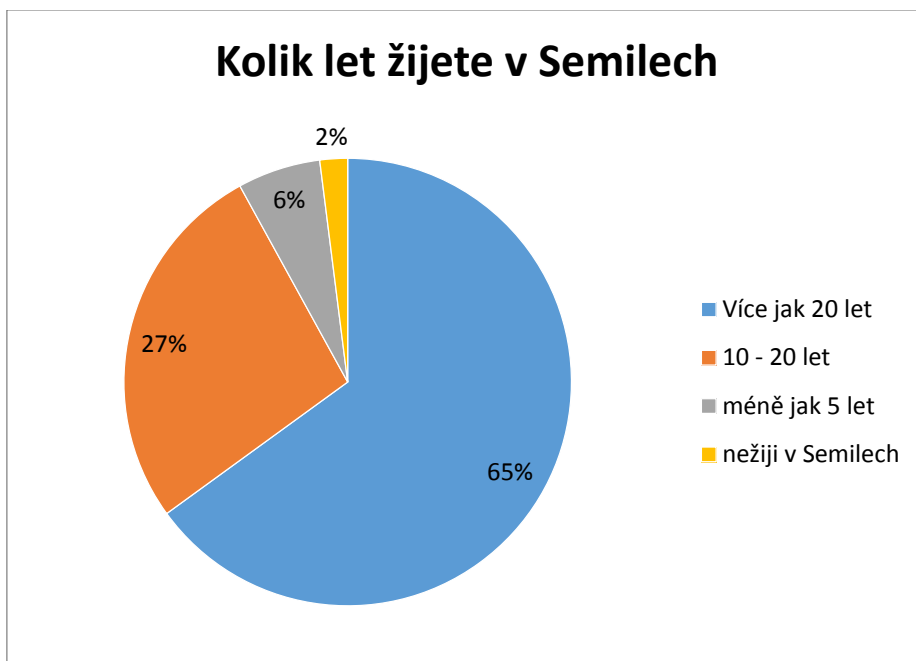
Obrázek 4 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 1

Na základě zjištěných informací, můžeme usoudit, že rozdíl mezi pohlavím respondentů, je velice nepatrný. Ze 100 nasbíraných odpovědí bylo 53% žen a 47% mužů.

Otázka 2: Kolik let žijete v Semilech

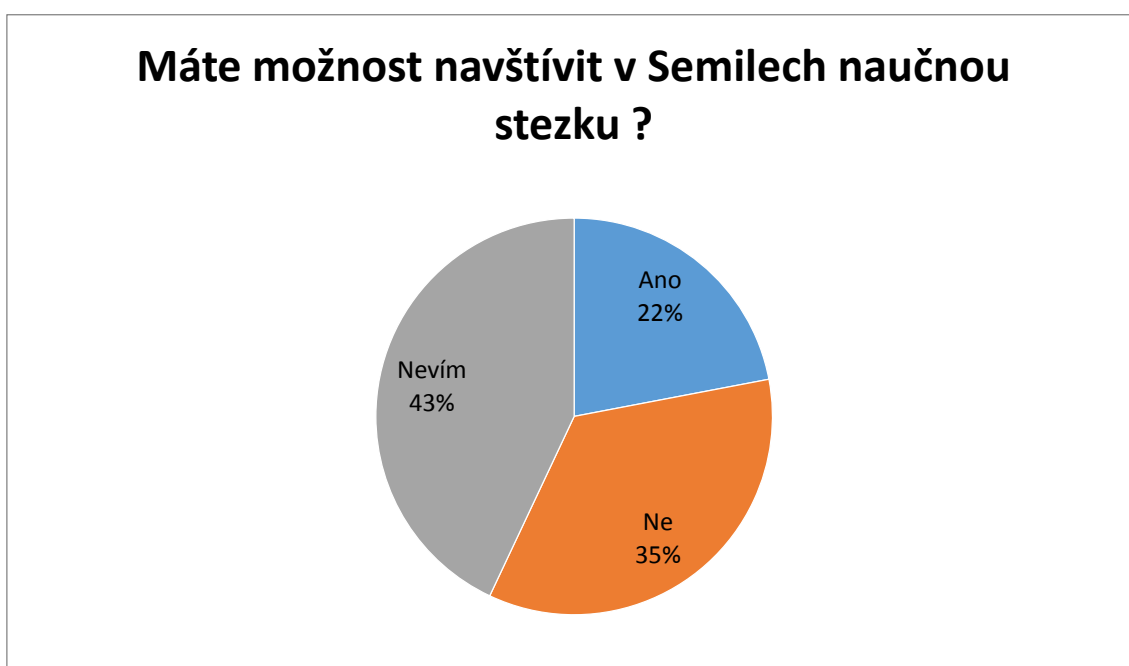
Obrázek 5 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 2

Z otázky č. 2 lze usoudit že většina respondentů (92%) žije v městě Semily více než 10 let. Tato otázka byla pro výzkum velice důležitá, z důvodu lokality tvoření naučné stezky, která se situuje do města Semily. Dále má větší význam názor, či kritika občana daného města, než pouze turista, který není s problematikou města podrobněji seznámen.

Otázka 3: Máte v Semilech možnost navštívit naučnou stezku?

Obrázek 6 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 3

Na základě odpovědí dotazovaných na otázku č. 3 lze usoudit, že obyvatelé města (až 78%) nemají povědomí, nebo jsou špatně informováni o třídílném programu města Semily nesoucí název „Semilské Šlápoty“ viz. kapitola 2. 3. 5. Z těchto odpovědí je patrné že diseminace naučné stezky má velký význam, špatné nakládání s propagací stezky může vést až k její zániknutí či minimálně špatnému povědomí o stezce.

Otázka 4: Měli byste zájem, aby ve městě Semily vznikla nová naučná stezka?

Obrázek 7 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 4

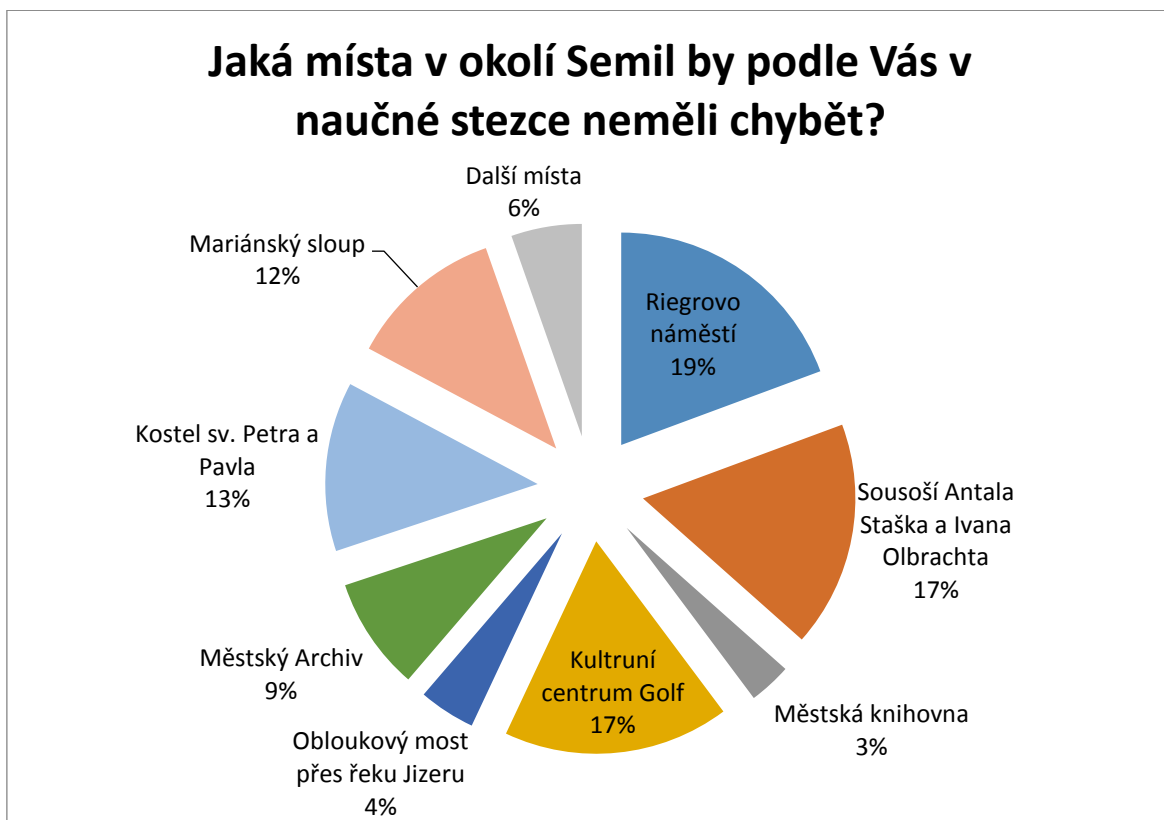
Otázka č. 4 měla opět velký význam, zjištěný zájem obyvatelů o případnou tvorbu nové naučné stezky městem Semily je velice důležitý.

Případný nezájem o tento návrh by mohl být klíčovým negativním faktorem v jeho realizaci.

Samozřejmě je důležité brát odpovědi respondentů s jistou rezervou, poněvadž je dotazníkové šetření zcela anonymní, není zajištěna upřímnost respondentů.

Otázka 5: Jaká místa by podle Vás v naučné stezce neměli chybět?

Obrázek 8 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 5

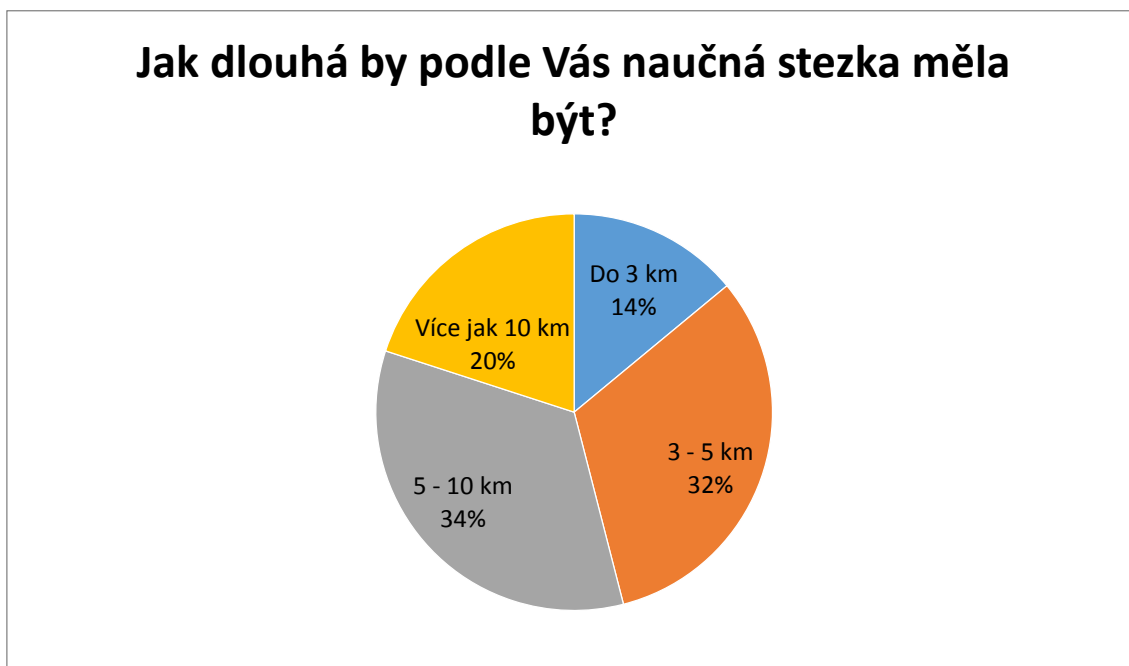

Souhrn informací získaných z odpovědí respondentů na otázku č.5 sloužil k výběru míst či zastavení, která byla vybrána pro samotný návrh naučné stezky. Ve většině případů se má vize vybraných památek či objektů shodovala s odpověďmi dotazovaných.

V položce další místa se objevovaly odpovědi jako např. „ostrov“ (semilský park obklopený řekou Jizerou), fotbalový stadion, či sportovní centrum. Z důvodu malého zájmu respondentů a také jejich zaměření - sportovní, tyto položky nejsou v návrhu obsaženy.

Otázka 6: Jak dlouhá by podle Vás naučná stezka měla být?

Obrázek 9 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 6

Nejvíce respondentů se v této otázce shodlo, že délka naučné stezky by měla být od 3 do 10 km. Bohužel v tomto případě není možné vyhovět většině a to 34% respondentů, kteří volili možnost od 5 do 10 km. Trasa vybraných bodů naučné stezky nemůže měřit více jak 3,5 - 4 km. Samozřejmě, že je možnost délku trasy prodloužit, ale tento tah by mohl mít dopad na kvalitu naučné stezky. Podmínky města Semily neumožňují vytvořit naučnou stezku v takovém rozsahu. Zajímavé body, které se na stezce vyskytují tvoří délku přibližně 3,5 km.

Otázka 7: Jaké přínosy by podle Vás naučná stezka měla pro město Semily a jeho obyvatele?

Tabulka 1 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 7

Obohacení mladé generace poznatky	Zviditelnění města	Zvýšení turistického zájmu	Bude sloužit jako dobrý příklad pro jiné města
64% respondentů	8 % respondentů	15% respondentů	13% respondentů

Na základě odpovědí získaných z otázky č. 7 plyne, že nejvíce dotazovaných a to 64% si myslí, že naučná stezka bude sloužit zejména jako obohacení mladé generace o nové poznatky. Tato odpověď je velmi důležitá, poněvadž cílem této naučné stezky není pouze reprezentace, či zviditelnění města, ale zejména funkce pedagogická a vzdělávací.

Otázka 8: Uvítali byste interaktivní úkoly pro mladé návštěvníky na každém stanovišti naučné stezky ?

Tabulka 21 Kvantifikace odpovědí na otázku číslo 8

Ano	Nevím	Ne
89%	8%	3%

89% respondentů by uvítalo interaktivní úkoly pro mladé návštěvníky, či studenty. V porovnání s předchozí otázkou je vidět, že odpovědi na otázky navazují a respondenti přistupují k dotazníkovému šetření zodpovědně. Pouhých 11% dotazovaných by vzdělávací úkoly nedoporučovali, nebo netuší, zda by měli nějaký přínos. Tento fakt nasvědčuje o neznalosti respondentů o efektivním přínosu zapojení takových to úkolů během návštěvy naučné stezky.

3.2 Tvorba návrhu naučné stezky městem Semily

Návrh naučné stezky městem Semily je tvořen na základě zjištěných informací v dotazníkovém šetření viz. kapitola 3. 1. 3.

3.2.1 Základní údaje

- Okres: Semily
- Počáteční bod : Archiv města Semily
- Cílový bod: Kulturní centrum Golf
- Délka naučné stezky: cca 3,5 km
- Počet zastavení: 8
- Vznik naučné stezky: r. 2015

- Tvůrce stezky: Marek Šafra
- Stav naučné stezky: v návrhu

Obrázek 10: Znak města Semily (zdroj: [8])

3.2.2 Zastavení č. 1- Archiv města Semily (počáteční bod)

Historie

Současná podoba budovy vznikla r. 1960 a to spojením okresních archivů v Semilech, Turnově a v Jilemnici. Okresní archiv mnoho let zápasil s nedostatkem prostoru pro archivaci nastřádaného materiálu. Postupem času byly zřízeny depozitáře ve Stružinci a také v Bystré nad Jizerou a Benešově u Semil. Vztah k archivnímu dědictví se změnil až po pádu totalitního režimu, mohlo se realizovat efektivní řešení tohoto problému. V letech 1994 - 1995 byla vystavěna tehdejším okresním úřadem účelová archivní budova v Semilech. Tento archiv dnes spravuje více než 2000 fondů a sbírek, které byly značně sníženy častými požáry dřevěných měst. Nejstarší archiválie se dochovaly z r. 1497 - Privilegia města Turnov.

Veškeré regionální bibliografie a archivní knihovna s 21 tisíci svazky jsou volně dostupné na internetových stránkách, program BACH zpřístupňuje foto sbírku. Od roku 1988 je Archiv vydavatelem vlastivědné ročenky, Z Českého ráje a Podkrkonoší.

Provoz badatelny

pondělí 8:00-18:00

středa 8:00-18:00

Prohlídky archivních výstav

pondělí 8:00-18:00

úterý 8:00-16:00

středa 8:00-18:00

čtvrtek 8:00-16:00

pátek 8:00-15:00

Aktuální výstava

„Milada Matoušová - goblény. Vernisáž v pátek 6. února 2015 v 17 hodin, úvodní slovo Vlasta Matoušová, účinkuje Matěj Myslivec (kytara). Výstava je přístupná do 13. března.“

(Soa Litoměřice)

Obrázek 11 - Státní okresní Archiv Semily (zdroj: [9])

Za dalším bodem

Po shlédnutí budovy a případné návštěvě některé z galerií, či přednášek se vydáte přes nový most, který spojuje břehy řeky Jizery, pramenící pod Smrkem v Jizerských horách. Na druhém břehu vejdete na tzv. „Ostrov“, na kterém se nachází nespočet dětských hřišť a příjemných míst na posezení a odpočinek. Na druhé straně „Ostrova“ se ocitnete před druhým bodem naučné stezky a tím je zámek v Semilech.

3.2.3 Zastavení č. 2 - Zámek v Semilech

Historie

r. 1621 se v místě záměčku nacházelo semilské panství, které náleželo Albrechtu z Valdštejna. Po jeho násilné smrti r. 1634 získávají tvrz i celé panství páni z rodu Desfoursů.

V této době byla tvrz postavena ze dvou budov a to z dřevěné a zděné. Dřevěná část byla r. 1691 zničena velkým požárem. Na počátku 18. století nechal hrabě Ferdinand Ignác Desfours v místě panství postavit jednopatrový barokní zámek s kaplí Jana Nepomuckého v půdorysu písmene U. Od r. 1748 zámek několikrát změnil svého majitele až do roku 1846, kdy opět celý padl popelem při dalším velkém požáru. R. 1850 nechává K. Rohan opět opravit, dle návrhu Františka Havlína. Město Semily zámek kupuje r. 1899 a umísťuje zde poštovní úřad a berní správu.

Bohužel r. 1968 - 1969 dochází k velmi necitlivému a nekoncepčnímu zásahu. Bylo vystavěno třetí patro, zazděny arkády a také zničen zámecký park. Tímto zásahem zámek ztratil svůj původní šlechtický vzhled.

Dnes

V dnešní době je zámek majetkem státu a slouží jako úřední budova. Je nepřístupný a využíván pouze účelově.

Zajímavost

Místo, kde v dnešní době zámek stojí vybíral Ferdinand Ignác Desfours velice pečlivě. Bohužel bylo paradoxem, že zámek dvakrát vyhořel a to pouze z důvodu toho, že toto místo vybral kníže zejména kvůli bezpečné vzdálenosti od břehů řeky Jizery, aby zabránil případným záplavám. Při velkých požárech by bližší pozice zámku k řece hrála významnou roli při hašení ohňů.

Obrázek 12 Zámek v Semilech (zdroj: [9])

Za dalším bodem

Za dalším bodem této naučné stezky se vydáte směrem k Muzeu a pojizerské galerii, která byla rodným domem dvou významných Českých osobností, Antala Staška a Ivana Olbrachta. Cesta k muzeu vede od zámku kolem pošty přibližně 400m.

3.2.4 Zastavení č. 3 - Muzeum a pojizerská galerie

Historie

Slavnostní otevření Semilského muzea se datuje až k 28. srpna 1960. Největší zásluhy za založení muzea získal semilský učitel a kronikář Rudolf Hlava. Díky jeho taktice o

zachování tradice dělnického hnutí v Semilech a zdůraznění významu spisovatelů Antala Staška a Ivana Olbrachta, se již v roce 1958 začalo pracovat na rozsáhlých stavebních úpravách.

Dům má velice bohatou a zajímavou historii. V 18. století patřila budova muzea k zámku a byla součástí vrchnostenských budov. Postavit jej nechal tehdejší majitel zámku hrabě František Carreto z Millesima. R. 1882 koupil dům i s hostincem, ve kterém se tehdy čepovalo semilské pivo, JUDr. Antonín Zeman (Antal Stašek), kterému se v domě později narodil syn Kamil (Ivan Olbracht). Dům patřil Zemanovým až do r. 1929, kdy jej koupil cukrář Josef Hořák. Od r. 1957 patřila budova městu. První výstava nesla název „Výtvarní umělci Podkrkonoší“ a zúčastnilo se jí i mnoho významných osobností tehdejší doby jako např. akademik Zdeněk Nejedlý, malíř František Jiroudek, ministr Ladislav Štoll a také manželka Ivana Olbrachta s jeho dcerou Ivanou.

Pro děti

„Přijďte si tvořit do expozic muzea během jarních prázdnin! Zveme všechny zvědavé, tvořivé a akční děti do expozice Umění Pojizeří 55“.

Děti mají možnost navštívit 10 nejzajímavějších děl expozic, které si budou moci doplnit dle své fantazie do záznamových sešitů, které se dají zakoupit u pokladny za 55kč. Celá akce nese název „Umění je hra“. Vykreslovací sešit se doporučuje zejména rodinám s dětmi, či prarodičům. Během hlídání dětí a vnoučat je aktivita u tvůrčích povah velice oblíbená.

Otevírací doba

červenec - srpen: denně 9:00-17:00

září - červen: denně 9:00-16:00

Vstupné

Dospělí: 30kč

Děti: 30kč

Senioři: 15kč

Držitelé průkazů: ZTP/P, ISIC, ITIC, AMG: zdarma

Obrázek 13 Muzeum a Pojizerská galerie v roce 1957-(Zdroj:[11])

Obrázek 14 Muzeum a Pojizerská galerie v roce 2007-(Zdroj:[11])

Za dalším bodem

Jako další bod na vás čeká Riegrovo náměstí, které leží od budovy muzea přibližně 200 metrů. Nejhezčím bodem náměstí jsou dvě nové kašny a také 6m vysoký pomník Dr. Františka Ladislava Riegra.

3.2.5 Zastavení č. 4 - Riegrovo náměstí

Historie pomníku

Dříve zvané Bělidla, neboli také spodní semilské náměstí, bývalo často zaplavováno řekou Jizerou, a tak zde stály pouze ojedinělé domky. Situace se záplavy se zlepšila až na počátku 20 století, kdy byla úroveň terénu zvýšena o téměř dva metry.

Dominantou tohoto náměstí je pomník Dr. F. L. Riegra, který pochází z roku 1928. Socha je vyrobena z bronzu a měří 6m, socha tohoto nejslavnějšího semilského rodáka ztvárnil akademický sochař Ladislav Šaloun. Riegr je ztvárněn v postoji poslance říšské rady v klidném řečnickém postoji. Slavnostní řečník, který sochu odhalil byl Dr. Karel Kramář, první předseda Československé vlády.

Totalitním režimům vadily burcující Riegrovy citáty, vyryté po bocích podstavce: „My jsme byli a my jsme, budeme, ba věru že budeme“, „Nedejme se - vytrvejme“ a „Nikomu křivdu, ale sobě své právo“. (Rieger)

Městské informační centrum

Poslední zchovalá hospodářská budova v bývalém komplexu původního mlýna, často chybně označována za rodný Riegrův dům. R. 1999 zde bylo otevřeno městské informační středisko.

Dnes nabízí informace a zajímavosti o regionu.

Otevírací doba TIC

červenec - srpen

pondělí – neděle: 9:00 – 17:00 h

září - červen

pondělí - neděle: 9:00 - 16:00 h

Obrázek 15 Památník Dr. F. L. Riegra - (Zdroj[12])

Za dalším bodem

Další bod který následuje, je kostel sv. Petra a Pavla. Od bodu č.4 se nachází přibližně 400m, a vypravíte se za ním přes nově vybudovaný městský úřad a také přes budovu radnice.

3.2.6 Zastavení č. 5 - Kostel sv. Petra a Pavla

Základní informace

Náboženství: křesťanství

Církev: římskokatolická

Provincie: česká

Diecéze: litoměřická

Farnost: děkanství Semily

Datum posvěcení: 25. června 1911

Architekt: Bohumil Štěrbá

Výstavba: 1908-1911

Historie

První zmínky o původním dřevěném roubeném kostelu pochází z roku 1352. Za dob reformace (16.stol) byl kostel sv. Petra a Pavla zabaven utrakvisty a farní bohoslužby pro menšinu byly přesunuty do kostela sv. Jana Křtitele. Římskokatolickým kostelem se stal opět až v období protireformace (pol. 16. - 18. stol.) Mezi lety 1691 - 1702 proběhla rekonstrukce a dřevěný kostel byl přebudován na kamenný barokní kostel. Návrh vytvořil architekt Bohumil Štěrbá, ale realizátorem byl stavitel Karel Andrejsek. Kostel je situován do novorománského stylus trojlodní bazilikou. V dnešní době z barokního chrámu zbyly dvě nadživotní kamenné sochy patronů kostelu sv. Petra a sv. Pavla.

Prohlídky

Z kostelní věže, ke které vede 122 schodů a je vysoká 39,5 m. je možné si prohlédnout celé město a jeho okolí.

Otevírací doba věže a kostela

Květen - Zář: denně 10:00/11:00/14:00/15:00/16:00

Obrázek 16 Kostel sv. Petra a sv. Pavla (Zdroj:[8])

Za dalším bodem

Dalším zastavením je na dohled od kostela tyčící se Mariánský „morový sloup“ v Semilech, který tvoří dominantu Komenského náměstí.

3.2.7 Zastavení č. 6 - Komenského náměstí - Mariánský „morový“ sloup

Dominantu Komenského, dříve nazývaného hořeného náměstí, je sloup Panny Marie, zvaný sloup mariánský, nebo pouze (lidově) morový sloup. Tento sloup byl vystavěn jako dík za to, že občané města zdolali jeden z mnoha semilských požárů v roce 1734. Hotov a vysvěcen byl sloup r. 1738.

Cena výstavby sloupu činila 176 zlatých a 37 krejcarů, celá práce je tvořena v barokním stylu.

Postupem času byla socha několikrát opravována a restaurována, dle Františka Mizery (Semilský kronikář) byly první opravné práce provedeny již v roce 1764.

Komenského náměstí je historicky starší než hlavní, Riegrovo náměstí (Bělidla). Tvar náměstí se podobá písmenu L a po jeho obvodu leží základní škola Ivana Olbrachta a také základní umělecká škola. Dále je možné navštívit kostel sv. Petra a Pavla viz. zastavení č. 5, či faru, radnici a další historické budovy.

Svoji podobu získalo náměstí až r. 1870, kdy bylo provedeno vydláždění náměstí říčními kameny.

Obrázek 17 Mariánský sloup v Semilech (Zdroj:[8])

Za dalším bodem

Za dalším bodem se vydáte úzkou uličkou, místními zvanou jako „drážka“, která vás dovede k další dominantě města a to k sousoší Antala Staška a Ivana Olbrachta. Toto místo je od Komenského náměstí vzdálené přibližně 500 metrů.

3.2.8 Zastavení č. 7 - Sousoší Antala Staška a Ivana Olbrachta

Historie

Sousoší bylo vytesáno r. 1960 pražským sochařem Josefem Malejovským, toto dílo nazývané otec a syn patří mezi jeho nejzdařilejší. Dílo by mělo být památkou a připomínat pobyt obou spisovatelů v Semilech.

Sousoší je zasazeno do spodní části faunou bohatého semilského parku, kde máte možnost navštívit staré letní kino, či si pouze projít trasu parku.

Antal Stašek

Vlastním jménem se jmenoval Antonín Zeman (*22. 7. 1843, † 9. 10. 1931), byl nejen spisovatelem, ale i učitelem, právníkem, novinářem, režisérem ochotnického divadla a ředitelem Městské spořitelny. Antal Stašek nebyl jeho jediný pseudonym, používal také méně známé jméno Toměš Bochů.

Ivan Olbracht

Syn zmiňovaného Antala Staška, vlastním jménem Kamil Zeman (*6. 1. 1882, † 30. 12. 1952), byl spisovatelem prózy, ale také publikoval v tisku a byl překladatelem německé literatury. Mezi jeho nejznámější díla patří *Golet v údolí* a *Nikola Šuhaj loupežník*.

Obrázek 18 Sousoší Antala Staška a Ivana Olbrachta (Zdroj:[12])

Za dalším bodem

Za posledním bodem se vydáme přes nový obloukový most, který měří 46 m a je vysoký 43 m. V okolí mostu je možné spatřit kachny divoké, či labutě bílé, které jsou zvyklé na menší úplatky v podobě drobného pečiva.

Obrázek 19 Obloukový most přes řeku Jizeru (Zdroj: vlastní)

3.2.9 Zastavení č. 8 - Kulturní Centrum Golf Semily (cílový bod)

Historie

R. 1972 začala stavba kulturního domu na břehu řeky Olešky těsně před soutokem s Jizerou. Původním záměrem bylo, že Kulturní dům se bude stavět jako podniková výstavba resp. podnikový kulturní dům. Nakonec z důvodu nedostatku financí musely být plány pozměněny a v polovině r. 1972 došlo k dohodě, že pracovní a finanční pomoc bude zajišťovat textilní n. p. Kolora. R. 1972 bylo ministerstvem vydáno rozhodnutí o přístupnosti stavby s hodnotou do 25 mil. Kčs. R. 1974 musely závody zajišťovat na stavbu 20 brigádníků a to v sobotu 20 a v neděli 10 brigádníků. Dnešní název získalo kulturní centrum 21. ledna 1991 a to usnesením tehdejší rady zastupitelstva. V červenci 1991 byl do pozice ředitele jmenován Miroslav Prokeš, který tuto funkci vykonává dodnes.

Přehled akcí

KC Golf, pořádá velké množství kulturních a společenských akcí jako např. taneční kurzy pro manželské a přátelské páry, maturitní a absolventské plesy, divadelní představení, koncerty, taneční kurzy, zájezdy, nebo si můžete celou budovu pronajmout ke svým účelům.

Obrázek 20 KC Golf Semily (Zdroj: [12])

3.2.10 Využití návrhu pro veřejnost

Veřejnost a zejména občané města Semily budou mít možnost, po dohodě se starostou města, nahlédnout na současný návrh naučné stezky městem Semily na webových stránkách města.

Tímto bude probíhat diseminace projektu naučné stezky (zatím pouze návrhu) dříve, než dojde k uvažování o jeho realizaci.

Na základě konzultace s vedením města by došlo k vytvoření vzdělávacích a interaktivních úkolů pro žáky a mladší návštěvníky naučné stezky. Tato vzdělávací část bude realizována za pomoci pedagoga, zabývající se environmentální výchovou a také výchovným poradenstvím v semilském Gymnáziu Ivana Olbrachta.

4 Seznam použité literatury

- (1) MIROSLAV PROKEŠ A KOLEKTIV. *Semily*. Semily: Glos s. r. o., 2010. ISBN 978 80 254 7160 9.
- (2) NAVRÁTIL, Ivo a Pavel JAKUBEC. *Semilsko: Zmizelé Čechy*. Paseky nad Jizerou: Paseka, 2010. ISBN 788 074 32 0545.
- (3) KAMENICKÝ, J. *Průvodce Semilským krajem*. Semilsko, Železnobrodsko, Maloskalsko. Semily, 1929
- (4) DYTRTOVÁ, Radmila. *Environmentální výchova a vzdělávání: Textová studijní opora*. Praha: Reprografické studio PEF ČZU, 2014. ISBN 978 80 213 2459 6.
- (5) FRIEDLOVÁ, Ludmila, SOUČEK, Zdeněk a KOCOUREK, Pavel. *Budování a využití naučných stezek*. Praha: Propagační tvorba, 1991. 64 s. Praktická ochrana přírody. ISBN 80-85386-23-2.
- (6) CHUPÁČ, Aleš, ed. *Člověk a příroda: první krok k integraci výuky přírodovědných předmětů: sborník příspěvků z mezinárodní elektronické konference*. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogická fakulta, 2007. 126 s. ISBN 978-80-7044-918-9
- (7) ČEŘOVSKÝ, Jan a Aleš ZÁVESKÝ. *Stezky k přírodě*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, 239 s., 15 s. obr. příl. ISBN 80-042-2378-
- (8) SVOBODA .., Ladislav.. *Encyklopedie českých tvrzí*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2005. ISBN 978-807-2037-001.
- (9) POCHE, Emanuel. *Umělecké památky Čech P/Š, sv. III.*. Praha : Academia, 1980. 540 s. S. 307

5 Seznam internetových zdrojů

- [1] VĚRA, Gofová. Metodický portál RVP: Inspirace a zkušenosti učitelů. METODICKÝ PORTÁL RVP. *Metodický portál RVP*[online]. 2011 [cit. 2011-09-20]. Dostupné z:http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/E/Environment%C3%A1ln%C3%AD_v%C3%BDchova
- [2] JIŘÍ, Ing. Mgr. Haičman. Environmentální výchova. OBCHODNÍ AKADEMIE BRNO. *Obchodní akademie, Střední odborná škola knihovnická a Vyšší odborná škola Brno* [online]. 2015 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z:<http://www.oakobrnno.cz/enviromentalni-vychova>
- [3] TOMÁŠ, Růžička. Naučme se dělat naučné stezky. *Štramberský kras*. 2012, č. 3, s. 2. Dostupné z:<http://www.casopis.ochranaprirody.cz/res/data/029/003601.pdf>
- [4] BOČANOVÁ, Michaela. Environmentální výchova schéma. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-01-29]. Dostupné z:http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e1/Sn%C3%ADmek_obrazovky_2014-12-07_v_21.04.18.png
- [5] ŠKRLETA, Jiří. *Riegrova stezka* [online]. 2014, 21. 5. 2014 [cit. 2015-01-29]. Dostupné z:<http://www.skrleta.com/2014/05/riegrova-stezka.html>
- [6] OTEVŘEL, Radek. *Metodika projektování naučných stezek* [online]. [cit. 2015-02-17]. Dostupné z:http://is.mendelu.cz/zp/portal_zp.pl?prehled=vyhledavani;podrobnosti=54250;download_prace=1. Disertační práce. Mendelova Univerzita V Brně. Vedoucí práce Doc. Ing. Milan Rajnoch, CSc.
- [7] MĚSTO SEMILY. *Město Semily: Oficiální web města* [online]. [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: www.semily.cz

- [8] Znak Semily. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Znaksemily.gif>
- [9] STŘEDA, Josef. *PepaStreda* [online]. 2008 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: http://www.pepastreda.cz/foto_banku/54.jpg
- [10] Státní oblastní archiv v Litoměřicích: Archivy severních a severozápadních Čech. STÁTNÍ OBLASTNÍ ARCHIV V LITOMĚŘICÍCH. *SOka Semily* [online]. 2015 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.soalitomerice.cz/>
- [11] Muzeum a Pojizerská galerie Semily. MUZEUM A POJIZERSKÁ GALERIE SEMILY. *Muzeum a Pojizerská galerie Semily* [online]. 2015 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://muzeumsemily.websnadno.cz/Historie-muzea.html>
- [12] Turistika.cz: Pro větší zážitek z cesty i výletu. SLÁDEK, Martin. *Semily: Fotogalerie* [online]. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: www.turistika.cz
- [12] *Český ráj: oficiální stránky turistického regionu* [online]. 2015 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.cesky-raj.info/dre-cs/24974-adventni-vystoupeni-tanecniho-oboru-zus-semily.html>

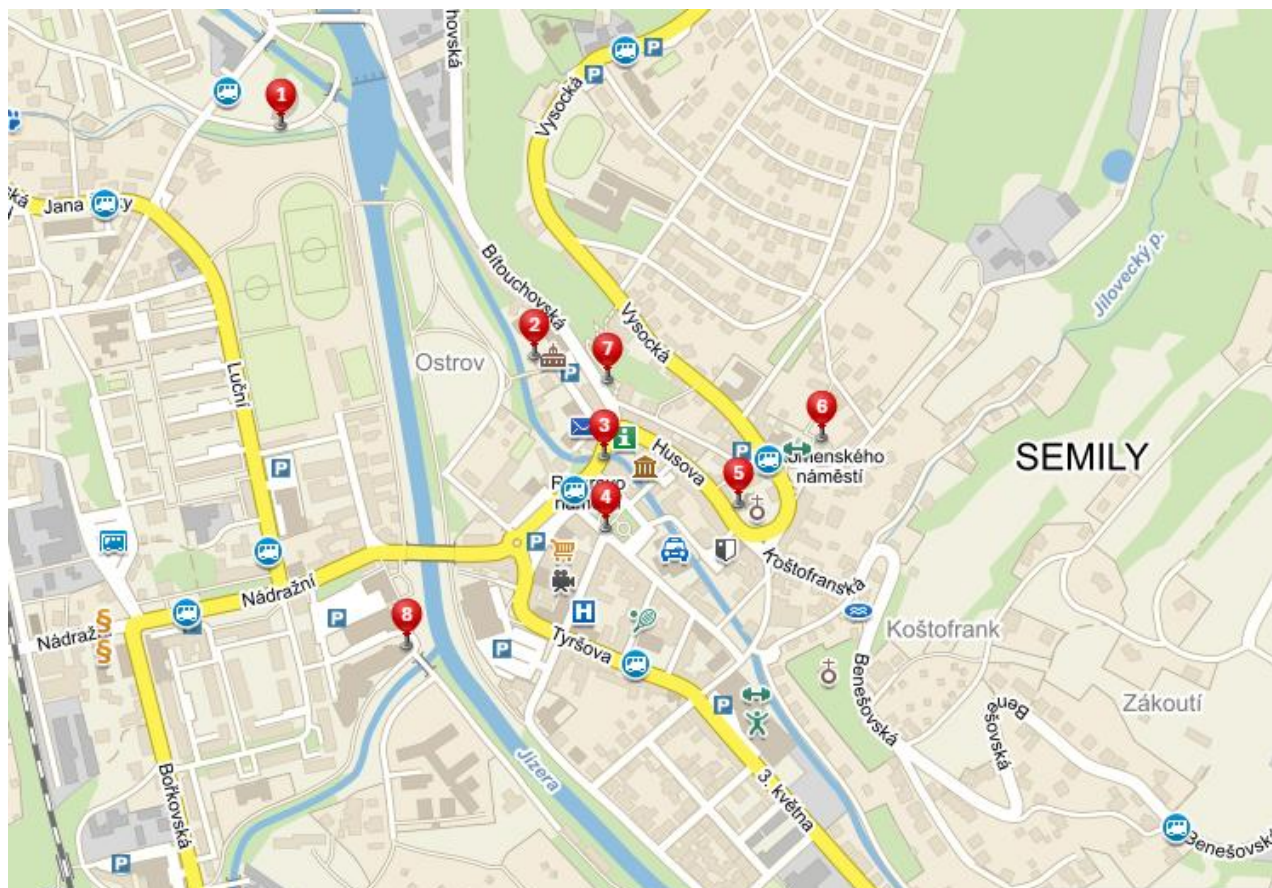

6 Závěr

V dnešní době spěchu, neklidu, betonových a rušných ulic má každý z nás velmi málo času na své aktivity, či poznávání zajímavých míst a „koutů republiky“, kterých je stále nespočet. Pokud lidé nebudou bojovat s přírodou a budou ji respektovat a zacházet s ní šetrně, začnou si více všimnout míst jako je např. Semilsko, které nabízí velké množství jak kulturních tak přírodních zajímavostí. Přestože mnoho přírodních a kulturních míst, či oblastí již má své naučné stezky, tak by práce na podobných projektech měla být podporována a ne pouze kritizována. Dle dotazníkového šetření bylo patrné, že vztah k přírodě dotazovaných je na dobré cestě a přístup obyvatel k přírodě není lhostejný.

7 Přílohy

1. Mapa naučné stezky (Zdroj: vlastní)

Seznam zastavení

Bod číslo 1 - Městský archiv

Bod číslo 2 - Zámek města Semily

Bod číslo 3 - Muzeum a pojizerská galerie

Bod číslo 4 - Riegrovo náměstí

Bod číslo 5 - Kostel sv. Petra a Pavla

Bod číslo 6 - Komenského náměstí - Mariánský „morový“ sloup

Bod číslo 7 - Sousoší Antala Staška a Ivana Olbrachta

Bod číslo 8 - Kulturní centrum Golf

Měřítko mapy

1 : 10 000 - 1 cm na mapě se rovná ve skutečnosti v terénu 100 m.